

Zpravodaj Místní akční skupiny Hornácko a Ostrožsko

Přehlídka podpořených akcí z Folklórního fondu MAS 2011 ●

Projekt „Moravské a slezské ovocné stezky“ ●

Představení práce ZŠ Lipov v projektu „Školy pro venkov“ ●

Vyhlašujeme výzvu Folklórního fondu MAS na rok 2012

Členové Místní akční skupiny Hornácko a Ostrožsko

Podpořené akce 4. výzvy Folklorního fondu MAS Hornácko a Ostrožsko v roce 2011

Opět přicházíme se střípkami z akcí, které se podařilo realizovat nejen díky Folklornímu fondu MAS Hornácko a Ostrožsko, ale také díky obětavé práci dobrovolníků, vedoucích souborů a aktivistů, kterým tradice lidového umění a zvyků nejsou nikterak lhostejné.

Pro ty z vás, kteří o Folklorním fondu MAS Hornácko a Ostrožsko slyší a čtou poprvé, dovolte krátkou rekapitulaci. Folklorní fond MAS založila v roce 2008 MAS Hornácko a Ostrožsko. Cílem Folklorního fondu MAS je pomáhat všem organizacím, spolkům i jedincům, kteří mají omezené finanční možnosti realizovat akce přispívající k všestrannému pozitivnímu rozvoji osobnosti dětí a mládeže se zaměřením na oblast folklorních a kulturních aktivit, především na záchranu lidového tance verbuňk. **Od roku 2008 bylo ve 4 výzvách podpořeno již 52 kulturních akcí, mezi které se rozdělila částka 370.000 Kč.**

Ani v roce 2012 tomu nebude jinak, v březnu bude vyhlášena 5. výzva Folklorního fondu MAS Hornácko a Ostrožsko, podrobné informace naleznete v tomto čísle časopisu Krajem Svatého Antonínka nebo na webových stránkách www.leader.ostrozsko.cz.

A tady jsou již zmiňované akce:

FS Háječek Ostrožská Lhota, František Hájek: „Na základě dotace na zachování a obnovu tradice verbuňku byly v Ostrožské Lhotě pořádány od července do prosince loňského roku kurzy cifrování, jejichž lektory byli Erik Feldvabel a Martin Baláž, oba účastníci několika ročníků soutěže o nejlepšího verbiře na festivalu ve Strážnici, a členové folklorního souboru Dolina. Kurzy byly zaměřeny na čtyři cílové skupiny. První z nich byla hodová chasa a cílem bylo připravit chlapce, kteří se účastnili nácvičky tradičních a velmi populárních místních hodů s právem, na ty pasáže v hodovém pásmu, kde se cifrování vyskytuje, ale také položit širší mládeži základ verbuňku pro jeho další využívání a zdokonalování. Pro chlapce z hodové chasy proběhly tři kurzy, z nichž poslední za doprovodu cimbálové muziky Burčáci.

FS Háječek, Ostrožská Lhota

Další cílovou skupinou byl slovácký krúžek Háječek. V této skupině se nacházejí v tomto tanci jak začátečníci, tak i pokročilí v důsledku několikaletého členství ve folklorním souboru a bylo třeba sjednotit popř. poopravit dosavadní verbiřské dovednosti. Členové souboru rovněž absolvovali tři kurzy za pomoci cimbálové muziky Novoveská banda.

Zcela přirozeně byl zahrnut do kurzů také dětský *národopisný soubor Kameňáček*. Jedná se o soubor působící pod SK Háječkem, jenž se stará o pravidelný přísun nových členů. Jde proto o logické podchycení mládeže, která má perspektivu setrvání u folkloru v dospělém soboru. Pro děti proběhly dvě zkoušky v listopadu.

Poslední počín bylo prosincové veřejné cifrování. Aktivní účast u všech tří zmíněných skupin je totiž pro veřejnost v jistém rozsahu omezena právě kvůli věkovým kritériím. Byla vytvořena možnost pro chlapce a muže z širších kruhů zájemců, aby si také osvojili základ verbuňku a zúčastnili se odborných kurzů cifrování.

Celý projekt byl jak pro jednotlivé účastníky, tak i Ostrožskou Lhotu velkým přínosem. Doufejme, že se podaří tradice verbování aktivně udržovat a především i dále rozvíjet.“

Blatnická Studánečka, Blatnice pod Svatým Antonínem, RNDr.

Jitka Kubicová: „Dětská cimbálová muzika Blatnická Studánečka se schází každé pondělí v 16.30 ve své zkušebně ve škole v Blatnici pod Svatým Antonínkem. Jejím uměleckým vedoucím je pan inženýr Jaroslav Smutný. Jeho láska k lidové muzice ho provází celým jeho životem. Také nám každé pondělí rozdává lásku k lidové písni a pěstuje v našich srdcích něco, co pro nás má celoživotní hodnotu. Několik měsíců zpátky jsme získali od MAS dotaci, která nese název Děcka, naučíme sa hrát verbuňk. A skutečně, pan Smutný k nám měl řeč, ve které nám vysvětlil vše o písni a tanci verbuňk, rozdál nám noty a řekl: „Tož, děcka a teď se ten verbuňk naučíme hrát.“

V našich zkouškách hrajeme mnoho skladeb, doprovázíme Vavřínek s novým pásmem, ale vždy se těšíme na tu část zkoušky, kdy se budou hrát verbuňky.

DFS Kameňáček, Ostrožská Lhota

Veřejně jsme vystoupili s verbuňky na vernisáži obrazů pana Jana Těthala 20. 11. 2011, ale máme za sebou i vystoupení na krojovaném plese 18. 2. 2012. Věříme, že verbuňky se pro nás stanou našim vnitřním bohatstvím už na věky a že je budeme hrávat při všech možných příležitostech“.

CM Blatnická Studánečka, Blatnice pod Svatým Antonínkem

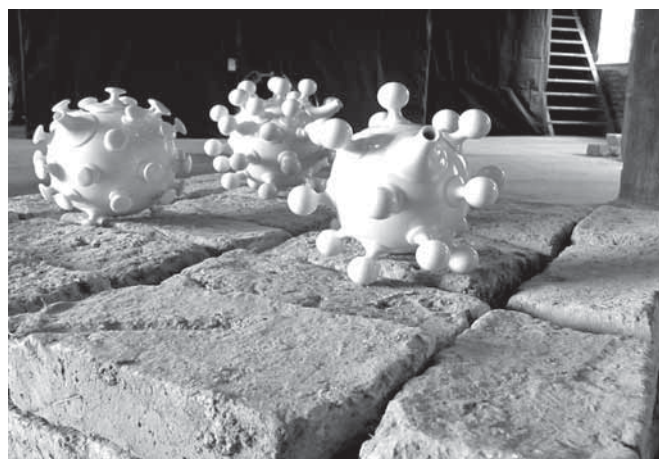
Futra, občanského sdružení pro Hornácko, Petr Lukeš: „Pravidelným doplňkem programu Hornáckých slavností se stává výstava na Válcovém mlýně Antonína Nováka. Její čtvrtý ročník přinesl přehlídku tvorby dvacítky absolventů a studentů výtvarných vysokých škol a větší prostor dostala díla Rudolfa Jakubíka z Veselí nad Moravou, jehož památce byla výstava věnována. Třídenní akci otevřela v pátek 22. srpna vernisáž, na které zahrála HCM Petra Kubíka. Přízemí improvizované galerie se zaplnilo lidmi a později k večeru muzika v atmosféře historického prostoru vybídla mnohé návštěvníky k tanci. Letošními Hornáckými múzami se podařilo zrealizovat přehlídku současné mladé výtvarné tvorby, která si nezadá s nabídkou městských galerií.

Dveřmi Válcového mlýna prošlo při Hornáckých slavnostech a při znovuotevření na Ozvěnách Hornácka odhadem celkem tisíc návštěvníků. Toto úctyhodné číslo neodmyslitelně souvisí s tím, že je akce otevřena v době, kdy je Velká středem zájmu mnoha lidí z celé republiky. Hornácké múzy mohou někomu připadnout nedostatečně „hornácké“. Koncepte výstavy se s lety proměňuje a bude tomu i do budoucna. Začali jsme přehlídkou výtvarného umění místních amatérských i profesionálních výtvarníků s odkazem na kořeny Hornáckých slavností, které se odvíjejí od vernisáží pořádaných na

Strážné hůrce. Dvacáté století na otázku po smyslu umění v dialogu tvůrců a estetiků odpovědělo: Úkolem umění je ozvláštňovat každodenní život člověka a občerstvovat jeho vnímání. Ať už odcházeli návštěvníci výstavy ze Mlýna spokojení, nebo s otázkou po smyslu celé akce, zanechala v nich výstava dojem, ozvláštnila jejich letní dny. Na rozdíl od televize, která většinou svého vysílání nezklame, ale ani nějak výrazně nezaujme, a především neurazí, protože se zaměřuje na univerzálního diváka, jsou výtvarná díla, která jsme mohli vidět na Válcovém mlýně, individuálnější. Nechtějí se zalíbit, jsou realizací nápadu, vyjádřením osobního pocitu, nálady, názoru, myšlenky. Lze zde použít malého přirovnání – pokud si zajdete do hospody na fotbal či na koupaliště, nebudete si rozumět s každým, koho potkáte. Narazíte ale na lidi, kteří jsou vám sympatičtí, a můžete navázat dobré přátelství. A podobně se málokomu mohly líbit všechny exponáty Hornáckých múz. Každý návštěvník si ale mohl najít dílo, které bylo zajímavé pro něj samotného. Setkání s neotřelým nápadem či neobvyklým úhlem pohledu je zkrátka zážitkem, obzvláště pokud se na chvíli zastavíme a přijdeme na to, co by dané dílo mohlo znamenat nebo proč nás oslovuje. Jsme rádi, že skrze Hornácké múzy můžeme obohatit kulturní a společenský život našeho regionu a udělat ho zajímavější pro návštěvníky zvenčí“.

Hornácké múzy, Velká nad Veličkou

Hornácké múzy, Velká nad Veličkou

MORAVSKÉ A SLEZSKÉ OVOCNÉ STEZKY

Moudří lidé vědí, že největší poklady nemívají podobu truhly plné zlata a nečekají na nás v dalekých zemích. To opravdu cenné bývá obvykle nedaleko a nedává okázale najevo svoji výjimečnost. Možná, že jedním z takových pokladů jsou staré ovocné sady. Nemám však na mysli ony vyrovnané řady seřezaných zákrsků, které produkují přesně normované a chuťově sterilní ovoce pro supermarkety. Chtěl bych spíše upozornit na staré sady, kde je každý strom jedinečný, a to nejen svým vzhledem, ale i svými plody.

V posledních letech roste mezi ovocnáři i drobnými pěstiteli zájem o staré a krajové odrůdy ovoce. Zatímco za staré odrůdy se považují ty, které byly vyšlechtěny před padesáti a více lety, krajové odrůdy vznikly nahodile bez odborně cíleného záměru. Jsou dobře přizpůsobeny podmínkám v místě svého výskytu a mnohdy poskytují vzhledově i chuťově velmi zajímavé plody. Už koncem 80. let dvacátého století začalo na Hornácku probíhat jejich systematické mapování, při kterém bylo podchyceno přes 270 zajímavých stromů. Rouby nejvýznamnějších z nich byly soustředěny do **genofondového sadu ve Velké nad Veličkou** založeném v roce 1991. Tento dlouholetý projekt koordinuje ZO ČSOP Bílé Karpaty ve Veselí nad Moravou za odborného dohledu ovocnáře Ing. Václava Tetery, CSc. Výsledky tohoto mapování jsou shrnuty v publikaci **Ovoce Bílých Karpat** (Tetera et al. 2006).

Zmiňovaný genofondový sad je výborným prostředím také pro vzdělávání a prezentaci tradičního ovocnářství. S velkým zájmem vlastníků a uživatelů pozemků se setkávají semináře vedené Ing. Vojtěchem Řezníčkem, CSc. ze Zahradnické fakulty MZLU v Lednici a Ladislavem Tomčalou věnované jarnímu a letnímu řezu i štěpování ovocných stromků.

Těmito ovocnářskými aktivitami se inspirovaly další organizace a dnes probíhá mapování starých a krajových odrůd v mnoha regionech České republiky. Od roku 2010 je postupně realizován **projekt Moravské a slezské ovocné stezky**. Jeho cílem je propojit ovocnářské aktivity v několika různých regionech, umožnit vzájemnou výměnu zkušeností a inspirace. Podrobnější informace o projektu je možné vyhledat na internetových stránkách: <http://www.ovocne-stezky.cz>.

cz. V loňském roce proběhlo díky němu na Ostrožsku a Hornácku další mapování starých sadů a opomíjených odrůd ovoce. Také bylo uspořádáno několik ovocnářských kurzů a exkurzí. V současné době je připravována publikace **Sedm tváří ovoce**, která čtenáře seznámí s ovocnářskými aktivitami sedmi do projektu zapojených regionů.

Hlavním výstupem budou ovšem **ovocné stezky**, které zavedou návštěvníky do starých sadů, upozorní je na konkrétní krajové odrůdy a také na možnosti jejich zpracování. S tím souvisí i propagace pestré nabídky regionálních ovocných produktů v podobě pálenek, likérů, moštů, marmelád, povidel nebo sušeného ovoce.

Pro spolupráci na tomto projektu bychom rádi získali také vás, čtenáři časopisu *Krajem Svatého Antonínka*. Můžete si třeba vysadit na zahradě některou ze starých odrůd - v dnešní době jsou již opět součástí nabídky některých pěstitelských školek a zahradnictví. A nebo se můžete pochlubit receptem, jehož součástí jsou jablka, hrušky, švestky, broskve, ořechy, dřín, oskeruše či jiné druhy našeho ovoce. Svě **recepty** pošlete na adresu: MAS Hornácko a Ostrožsko, Zámecká 24, 687 24 Uh. Ostroh, nebo e-mail: mikroregion@uhostroch.cz

Staré sady a krajové odrůdy ovoce zpestřují náš jídelníček, ale také jsou součástí naší tradiční kultury. Vyjadřují jedinečnost regionu podobně jako kroje, zvyky či lidové písničky. Proto má jejich zachování nejen hospodářský význam, jsou totiž důležitým zdrojem našeho přírodního i kulturního dědictví.

Vladimír Šácha,

Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty, o.p.s.

ZŠ a MŠ Jaromíra Hlubíka Lipov v projektu „Školy pro venkov“

Rozhodli jsme se zapojit do tohoto projektu, protože se nám zalíbila myšlenka vytvoření učebního textu, ze kterého se děti dozví něco přímo o naší obci. Nabídka regionálních učebnic sice stále roste, ale jejich obsah je často příliš obecný nebo zaměřený na větší sídla regionu. Učebnice o Lipově by tedy také v Lipově měla vzniknout. A kdo by měl Lipov znát lépe, než jeho obyvatelé, žáci naší školy.

Vzhledem k počtu žáků na naší škole jsme se rozhodli zapojovat do prací na projektu žáky všech tříd v různých hodinách. Činnosti týkající se projektu probíhají jednak v běžných hodinách formou zpracovávání různých pracovních listů, textů a dalších materiálů, jednak formou projektových dnů. Na jaře máme v plánu sérii několika projektových dnů, kdy budou žáci vytvářet, ověřovat a upravovat pracovní listy. Těšíme se už na hezké počasí a práci na projektu v terénu. V rámci tématické oblasti Příroda Lipova jsme připravovali pracovní listy o životě zvířat žijících v našem okolí – v každé třídě jsme se zabývali zvířaty, která se podle ŠVP v tomto ročníku probírají. Při práci v terénu na jaře se budeme snažit zvířata poznat i v jejich přirozeném prostředí, samozřejmě nezapomeneme ani na pozorování rostlin – u těch budeme mít určitě větší štěstí. Žáci vyšších ročníků v Příro-

dovědných praktikách pracovali na návrhu (zatím virtuální) naučné stezky po okolí Lipova, vybírali nejlepší trasy a zaznamenávali je do topografické mapy, zjišťovali co zajímavého po cestě můžeme vidět. Uvidíme, jak se jim bude líbit ověřování jejich dlouhých tras v terénu. Zdrojem nejrůznějších pohledů na Lipov a Louku jsou vycházky do okolí obcí s mapou v ruce, při nichž můžeme zakreslit trasy, po kterých se pohybujeme. Zaznamenáváme při tom zajímavosti v krajině nebo neobvyklé pohledy na vesnice. Naším záměrem je vytvořit a popsat zajímavé trasy, které by naše obce ukázaly z té nejhezčí stránky.

Jedním z témat v našem projektu je spojení Lipova s životodárnou kapalinou – vodou. Na toto téma jsme se zaměřili poměrně ze široka a máme ho z větší části rozpracované. Oběma našimi obcemi – Lipovem i Loukou protéká řeka Velička. Je možné ji vidět nejrůznějšími pohledy, studovat vodní živočichy, rostliny, nebo zkoumat vodu pod mikroskopem a provádět její rozbor. Z větší dálky můžeme sledovat tok řeky a její začlenění do krajiny nebo prozkoumat technickou zajímavost – uměle vytvořený náhon na bývalý mlýn. Tento náhon, lipovským nářečím zvaný „příkopka“, v jednom místě řeku Veličku dokonce kříží a vede pod ní. V katastru našich obcí jsou také rybníky, s žáky se zabýváme jejich vznikem, rozlohou nebo využitím.

Zcela jinak vnímáme vodu, kterou přímo využíváme a k životu nezbytně potřebujeme. Vydáním zdrojem kvalitní pitné vody je několik studní v obci, zkoumáme rozvody obecní vody, umístění vodojemů, úpravu pitné vody, princip činnosti obecního vodovodu, spotřebu vody a vše co s ní souvisí. Exkurze v nové čističce odpadních

vod za Lipovem nám pomůže pochopit celý složitý proces čištění odpadní vody, která je za vesnicí zase vypouštěna do řeky Veličky. A samozřejmě nemůžeme s našimi žáky zapomenout na radovánky spojené s vodou a vynechat lipovské koupaliště – jediné a nejlepší koupaliště na Hornácku.

V hodinách rodinné výchovy se žáci zabývali lipovskými tradicemi spojenými se svatbou. Seznámili se s různými obyčejí, které se v podobě zábavných scének udržely do dnešní doby a které naopak už zanikly (např. „čepení“ nevěsty). Právě těmto zaniklým zvykům, s nimiž se žáci mohou seznámit jen z vyprávění a vzpomínek pamětníků, byla v hodinách věnována největší pozornost.

S Lipovem a s lipovskou školou je spojeno mnoho významných osobností. S nejvýznamnějšími osobnostmi se žáci ve výuce seznamovali zábavnou formou v podobě křížovek a doplňovaček, které žáci sami vytvářeli a které mohou být využity do pracovních listů nebo projektového časopisu. Tomuto tématu se podrobně budeme věnovat v projektových dnech v březnu.

Do projektu také patří společenský život obce. Žáci se zaměřili nejen na možnosti kulturního, ale i sportovního vyžití v Lipově, protože většina z nich se účastní sportovních akcí, navštěvují různé spolky, folklorní soubory nebo zájmové útvary.

Do projektu také patří historie obce, proto se v hodinách zabýváme také touto tematikou. Snažíme se společně přiblížit minulost všem žákům. Zpracováváme s nimi texty z knih, brožur a časopisů o Lipově, tvoříme zábavnou formou různé hry, křížovky a doplňovačky. Vzpomínky jejich prarodičů a rodičů jsou také součástí těchto projektů. Z nich získáváme informace o zvycích a obyčejích, které přechází

